

فرم طرح دوره نظری

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی گیلان
دانشکده پرستاری و مامایی شهید دکتر بهشتی رشت

عنوان درس: بارداری و زایمان ۱ - بارداری طبیعی کد درس: ۲۷	گروه آموزشی: مامایی
تعداد واحد: ۲ واحد نظری	محل برگزاری: دانشکده پرستاری و مامایی شهید دکتر بهشتی رشت
تعداد گروه هدف: ۱۶ نفر	مدت زمان ارائه درس نیم سال اول سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴
رشته و مقطع تحصیلی گروه هدف: کارشناسی پیوسته مامایی	زمان شروع: سه شنبه ۲۰ شهریور ماه ۱۴۰۳
مشخصات اساتید مسئول	
نام و نام خانوادگی: دکتر پروانه رضاسلطانی - مسئول	نام و نام خانوادگی: دکتر فاطمه جعفرزاده کنارسری
رتبه: استادیار بهداشت باروری	رتبه: دانشیار بهداشت باروری
میزان واحد تدریس: ۱ واحد	میزان واحد تدریس: ۱ واحد
آدرس ایمیل: rezasoltani49@gmail.com	آدرس ایمیل: f.kenarsari2013@gmail.com

توجه

با استحضار می‌رساند این واحد درسی با مشارکت دانشجویان ارشد مامایی (کرایش بهداشت باروری و آموزش مامایی) در برخی عناوین این درس تدریس می‌شود. دانشجویان ارشد مامایی در طول دوره آموزشی با گذراندن واحد علمی درس روش باوفنون تدریس و تمرین علمی با نظارت مدرسان مربوطه به واحد درسی روش باوفنون تدریس و مدرسان واحد درسی کارشناسی مامایی (از جمله درس بهداشت مادر و کودک و باروری، درس بارداری و زایمان، درس اصول خدمات بهداشت جامع) ضمن تهیه کیت طرح و برنامه ریزی درسی مرتبط با عناوین درس شامل طرح درس، محتوای درس و سوالات و نحوه ارزشیابی دانشجویان در کلاس درس به صورت علمی به دانشجویان متقاضی پایین تر تدریس می‌کنند.

مرفی و اهداف درس

در طول این درس، دانشجویان با بارداری و فیزیولوژی آن، راه‌های تشخیص و اصول مراقبت‌های لازم در این دوران و شکایات شایع ناشی از بارداری و راه‌های پیشگیری از آن آشنا می‌شوند. دانش و حوزه عملی طب زایمان با مسأله تولیدمثل انسان‌ها سرو کار دارد. هدف این رشته تخصصی، ارتقای سلامت و افزایش تندرستی زن باردار و جنین وی از طریق ارایه مراقبت‌های دوران بارداری یا پره‌ناتال با کیفیت است. ماماها به عنوان عضوی کلیدی از اعضای تیم سلامت و یا به طور مستقل، خدمات/مراقبت‌های پیش از بارداری؛ مراقبت‌های دوران بارداری، حین و پس از زایمان را در حیطه‌های تشخیص، مراقبت، درمان، مداخله و در سطوح پیشگیری و در نقش‌های آموزشی، مشاوره‌ای و مدیریتی با هدف ترویج زایمان طبیعی و ارتقای سلامت باروری زن، مادری ایمن، مراقبت اولیه از نوزاد و ارتقای سلامت نوزاد و خانواده ارایه می‌نمایند. هدف مادری ایمن کسب اطمینان از این است که هر مادری در زمینه بهداشت جنسی و باروری به مجموعه خدماتی قابل ارایه و دارای کیفیت مطلوب دسترسی دارد. این خدمات به ویژه باید شامل مراقبت‌های دوران بارداری و درمان فوریت‌های دوران بارداری باشد تا مرگ و میر و معلولیت مادران کاهش یابد. مرگ هر زن به دلیل عوارض بارداری و زایمان برای وی و خانواده به منزله یک ظلم اجتماعی است و ریشه در ناتوانی و دسترسی نابرابر به شغل، منابع مالی، آموزش، مراقبت‌های اولیه بهداشتی و سایر منابع دارد. این عوامل زمینه را برای ضعف سلامت مادران حتی قبل از وقوع بارداری و زایمان مهیا می‌کند.

اهداف کلی درس اموری توانمندی

۱. شناخت کامل فیزیولوژی بارداری، اهمیت بهداشت و سلامت و تغذیه دوران بارداری، اصول مراقبت‌های دوران بارداری، شکایات شایع در طول دوران بارداری و طرق پیشگیری از آن‌ها، تشخیص موارد طبیعی از غیرطبیعی در دوران بارداری و آشنایی با اقدامات و مراقبت‌های لازم در هر مورد؛
۲. آموزش بهداشت به مادر و خانواده در زمینه مسایل جسمانی، روانی، اجتماعی و عاطفی.

اهداف اختصاصی درس از اموری توانمندی

از فراگیر/دستیار انتظار می‌رود در پایان دوره:

۱. علم مامایی و بهداشت مادر و کودک و باروری و هدف از آن و تعاریف مربوط را بیان کند.
۲. جایگاه، وظایف و صلاحیت‌های ماما در سیستم مراقبت‌های بهداشتی مبتنی بر استانداردهای مطرح را توضیح دهد.
۳. استانداردهای جهانی ICM در مورد آموزش مامایی را بیان کند.

۴. اهم شاخص‌های بهداشتی مرتبط با باروری مبتنی بر SDGs و تعاریف مربوط و تأثیر خدمات مامایی بر آنها را شرح دهد.
۵. تغییرات فیزیولوژیک در رحم، سرویکس، تخمدان‌ها، لوله‌های فالوپ، واژن، پرینه و پستان‌ها را شرح دهد.
۶. اعضای تولید مثل خارجی و داخلی را نام برده و وظایف اصلی آنها را توضیح دهد.
۷. انواع لگن از نظر علم مامایی با تأکید بر ویژگی‌های اختصاصی هر نوع را به تفکیک توضیح دهد.
۸. سیکل تخمدانی و سیکل قاعدگی/اندومتريال و لقاح را شرح دهد.
۹. اصول کلی و تعاریف مرتبط با مراقبت پیش از بارداری را بر طبق راهنمای کشوری مراقبت ادغام‌یافته سلامت مادران بیان کند.
۱۰. انواع مراقبت‌های پیش از بارداری (مصاحبه و تشکیل یا بررسی پرونده، معاینه بالینی، آزمایش‌ها، آموزش/مشاوره، مکمل‌ها و ایمن‌سازی) و زمان انجام آن را بر طبق راهنمای کشوری مراقبت ادغام‌یافته سلامت مادران با استفاده از جدول راهنما لیست کند.
۱۱. نحوه ارزیابی پیش از بارداری را بر طبق فرم مراقبت پیش از بارداری کشوری شرح دهد و بر اساس نشانه‌ها و علائم، گروه-بندی و اقدام لازم را مطابق راهنمای کشوری مراقبت ادغام‌یافته سلامت مادران معرفی کند.
۱۲. وضعیت فعلی و سوابق، بیماری‌ها و ناهنجاری‌ها و تأثیر آن بر بارداری و توصیه و اقدامات لازم را بر طبق راهنمای کشوری مراقبت پیش از بارداری شرح دهد.
۱۳. نتایج آزمایشات پیش از بارداری را بر طبق راهنمای کشوری مراقبت پیش از بارداری شرح دهد.
۱۴. اهداف اصلی مراقبت‌های دوران بارداری، اصطلاحات رایج، نحوه مراجعات مادر در بارداری، معاینه اول و دیگر معاینات را به زبان ساده شرح دهد.
۱۵. اجزا و ساختار یک شرح حال مامایی را به تفکیک توضیح دهد.
۱۶. آزمایشات رایج در بارداری را به تفکیک هر یک از سه ماهه بارداری بیان کند، مقادیر طبیعی آزمایشات و اقدامات بر اساس نتایج را توضیح دهد.
۱۷. تشخیص بارداری را با توجه به علائم بارداری و روش‌های تشخیصی آزمایشگاهی و پاراکلینیکی بیان کند.
۱۸. روش‌های تعیین سن حاملگی را بیان کند.
۱۹. الگوی وزن‌گیری در دوران بارداری به تفکیک تریمسترهای بارداری و مهم‌ترین علل وزن‌گیری نامناسب و راهکارهای پیشنهادی را بر طبق راهنمای کشوری جامع تغذیه مادر باردار شرح دهد.
۲۰. نیازهای تغذیه‌ای در دوران بارداری را بر طبق راهنمای جامع کشوری تغذیه مادر باردار شرح دهد.
۲۱. توصیه‌های تغذیه‌ای هنگام شکایات شایع دوران بارداری را شرح دهد.
۲۲. علائم هشداردهنده در بارداری پرخطر را لیست نماید.

۲۳. بهداشت فردی و روان در دوران بارداری و نکات مربوط به آمادگی برای پدر و مادر شدن را توضیح دهد.
۲۴. مسایل شایع در دوران بارداری و راهکارهای پیشنهادی به مادر برای سازگاری با آن‌ها را شرح دهد.
۲۵. انواع قرار، نمایش و وضعیت جنین در رحم مادر را بر اساس معاینات شکمی (مانور لئوپولد) و واژینال با کمک مولاژ و تصویر نشان دهد.
۲۶. تغییرات هماتولوژیک (حجم خون، متابولیسم آهن، عملکرد ایمنولوژیک و شاخص‌های التهابی و لکوسیت‌ها/لنفوسیت‌ها، انعقاد و پلاکت‌ها) را بیان کند.
۲۷. تغییرات قلبی و عروقی (قلب، برون‌ده قلب، گردش خون و فشارخون) را بیان کند.
۲۸. تغییرات دستگاه تنفس (عملکرد تنفسی و عرضه اکسیژن) را بیان کند.
۲۹. تغییرات دستگاه ادراری (عملکرد کلیه، آزمایش تجزیه ادرار، حالب و مثانه) را بیان کند.
۳۰. تغییرات گوارش (معهده، کبد و کیسه صفرا) را بیان کند.
۳۱. تغییرات اندوکرین (غده هیپوفیز، هورمون رشد، پرولاکتین، غده تیروئید و تست‌های عملکرد تیروئید، غدد پاراتیروئید و غدد فوق کلیوی) را بیان کند.
۳۲. تغییرات دستگاه اسکلتی-عضلانی و دستگاه عصبی مرکزی را بیان کند.
۳۳. ساختار جفت، پرده‌های جفتی، بندناف و مایع آمنیون را توضیح دهد و هورمون‌های جفتی و نحوه انتقال مواد از جفت به جنین را به زبان ساده تشریح نماید.
۳۴. نظر اسلام در مورد بهداشت زمان لقاح و دوران بارداری و ... را بیان کند.
۳۵. اهداف، اصول، فواید، برنامه زمان‌بندی، اجزای اساسی برنامه‌های آموزشی و خصوصیات کلاس‌های آمادگی دوران بارداری را بر طبق برنامه کشوری بیان کند.

تقویم درسی ارابه برنامه درس بارداری و زایمان ۱- بارداری طبیعی، نیم سال اول ۱۴۰۴-۱۴۰۳

جلسه	عنوان	استاد	مدت	عرصه آموزش و روش تدریس	روز و تاریخ کلاس
۱	معرفی طرح دوره و درس، اهداف کلی و اختصاصی، رویکرد آموزشی، وظایف و انتظارات از فراگیران، روش ارزشیابی مستمر و پایانی و نحوه ارائه محتوای آموزشی و کار گروهی مبتنی بر طرح دوره	دکتر رضاسلطانی	۱۳-۱۵	سخنرانی برنامه ریزی شده و تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)، بارش افکار	سه شنبه ۱۴۰۳/۶/۲۰
۲	مروری بر فیزیولوژی دستگاه تناسلی (تغییرات رحم و سرویکس در بارداری)	دکتر رضاسلطانی	۱۳-۱۵	سخنرانی برنامه ریزی شده و تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)، بارش افکار	سه شنبه ۱۴۰۳/۶/۲۷
۳	معرفی درس، بیان اهداف، شیوه ارزشیابی و تعیین تکالیف دانشجویی و نحوه ارائه آن/ مروری بر آناتومی و فیزیولوژی دستگاه ژنیتال و انواع لگن از نظر علم مامایی	دکتر جعفرزاده	۱۳-۱۵	سخنرانی برنامه ریزی شده و تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)	سه شنبه ۱۴۰۳/۷/۳
۴	مروری بر فیزیولوژی دستگاه تناسلی (تغییرات تخمدانها، لوله های فالوپ، واژن و پرینه، پستانها، پوست و مو و وزن در بارداری)؛ مروری بر سبکل قاعدگی منتهی به لقاح و بارداری	دکتر رضاسلطانی	۱۳-۱۵	سخنرانی برنامه ریزی شده و تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)، بارش افکار آموزش مبتنی بر همتایان/هم کلاسی ها (Peer-teaching/Self-learning)	سه شنبه ۱۴۰۳/۷/۱۰
۵	مروری بر آناتومی و فیزیولوژی دستگاه ژنیتال و انواع لگن از نظر علم مامایی	دکتر جعفرزاده	۱۳-۱۵	سخنرانی برنامه ریزی شده و تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)	سه شنبه ۱۴۰۳/۷/۱۷

سه‌شنبه ۱۴۰۳/۷/۲۴	سخنرانی برنامه‌ریزی شده و تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)، بارش افکار	۱۳-۱۵	دکتر رضاسلطانی	مشاوره و مراقبت‌های پیش از بارداری به منظور آمادگی برای بارداری	۶
سه‌شنبه ۱۴۰۳/۸/۱	سخنرانی برنامه‌ریزی شده و تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)	۱۳-۱۵	دکتر جعفرزاده	مراقبت‌های دوران بارداری با تأکید بر اهداف اصطلاحات	۷
سه‌شنبه ۱۴۰۳/۸/۸	سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)، بارش افکار، آموزش مبتنی بر همتایان/هم‌کلاسی‌ها با استفاده از راهنمای کشوری آموزش تغذیه و وزن‌گیری مادر باردار (Peer-teaching/Self-learning)	۱۳-۱۵	دکتر رضاسلطانی	وزن‌گیری و در بارداری و تغذیه مادر باردار (کالری، مواد مغذی و ...)	۸
سه‌شنبه ۱۴۰۳/۸/۱۵	سخنرانی برنامه‌ریزی شده و تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)	۱۳-۱۵	دکتر جعفرزاده	مراقبت‌های دوران بارداری، علایم و تشخیص بارداری	۹
سه‌شنبه ۱۴۰۳/۸/۲۲	سخنرانی برنامه‌ریزی شده و تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)، بارش افکار	۱۳-۱۵	دکتر رضاسلطانی	بهداشت عمومی و شکایات و ناراحتی‌های شایع در دوران بارداری (تهوع، استفراغ، سوزش سر دل، ناراحتی‌های ادراری، پوست، مو، دهان و دندان، ترشح بیش از حد بزاق، خستگی و ...)	۱۰
سه‌شنبه ۱۴۰۳/۸/۲۹	سخنرانی برنامه‌ریزی شده و تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)	۱۳-۱۵	دکتر جعفرزاده	کوئیز اول/ادامه مراقبت‌های دوران بارداری - شرح حال، معاینات و آزمایشات بارداری و سونوگرافی و تعیین سن بارداری	۱۱

سه‌شنبه ۱۴۰۳/۹/۶	سخنرانی برنامه‌ریزی شده و تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)، آموزش مبتنی بر همتایان/هم‌کلاسی‌ها (Peer-teaching/Self-learning)	۱۳-۱۵	دکتر رضاسلطانی	تغییرات فیزیولوژیک، متابولیسم مواد، تغییرات هماتولوژیک، ایمنی، انعقاد و قلب و عروق در بارداری	۱۲
سه‌شنبه ۱۴۰۳/۹/۱۳	سخنرانی برنامه‌ریزی شده و تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)	۱۳-۱۵	دکتر جعفرزاده	معاینات و بررسی وضعیت جنین در بارداری و معاینات لئوپولد	۱۳
سه‌شنبه ۱۴۰۳/۹/۲۰	سخنرانی برنامه‌ریزی شده و تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)، آموزش مبتنی بر همتایان/هم‌کلاسی‌ها (Peer-teaching/Self-learning)	۱۳-۱۵	دکتر رضاسلطانی	تغییرات فیزیولوژیک ریوی، ادراری، گوارش، غدد تناسلی، اسکلتی و چشم در بارداری	۱۴
سه‌شنبه ۱۴۰۳/۹/۲۷	سخنرانی برنامه‌ریزی شده و تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)	۱۳-۱۵	دکتر جعفرزاده	کوئیز دوم/ ادامه معاینات و بررسی وضعیت جنین در بارداری و معاینات لئوپولد	۱۵
سه‌شنبه ۱۴۰۳/۱۰/۴	سخنرانی برنامه‌ریزی شده و تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)، بارش افکار	۱۳-۱۵	دکتر رضاسلطانی و خانم مریم جیوه (دانشجوی ارشد مامایی، گرایش بهداشت باروری)	آموزش و کلاس‌های آمادگی و خوشایندسازی بارداری و زایمان (تغذیه، تمرینات بدنی، رفتارهای جنسی، تمرینات تنفسی و تن‌آرامی جهت زایمان و ...)	۱۶
سه‌شنبه ۱۴۰۳/۱۰/۱۱	سخنرانی برنامه‌ریزی شده و تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز کلاسی، بحث گروهی ...)	۱۳-۱۵	دکتر جعفرزاده و خانم یگانه قربانی (دانشجوی کارشناسی ارشد مامایی، گرایش بهداشت باروری)	تغییرات دسیدوآ، آمینون، بندناف، جفت و هورمون‌های جفتی	۱۷

منابع اصلی درس

۱. بارداری و زایمان ویلیامز. کانینگهام، اف گری. آخرین چاپ
۲. درسنامه مامایی مایلز، رینور، مورین دی. آخرین چاپ
۳. مامایی وارنی، آخرین چاپ
۴. مراقبت‌های ادغام‌یافته سلامت مادران (راهنمای خدمات داخل و خارج بیمارستانی)، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاونت بهداشت، دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس اداره سلامت مادران
۵. راهنمای کشوری انجام زایمان طبیعی و ارایه روش‌های غیردارویی کاهش درد زایمان، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاونت بهداشت، دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس اداره سلامت مادران
۶. راهنمای کشوری ارایه خدمات مامایی و زایمان، بیمارستان دوستدار مادر، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاونت بهداشت، دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس اداره سلامت مادران
۷. راهنمای جامع تغذیه مادر باردار و شیرده، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاونت بهداشت، دفتر بهبود تغذیه جامعه
۸. بسته آموزشی تغذیه ویژه مراقب سلامت/بهورز/ماما در برنامه تحول سلامت در حوزه بهداشت، دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس جامعه (ادارات کودکان، نوجوانان و جوانان، مادران، میانسالان و سالمندان)
۹. آموزش‌های دوران بارداری و آمادگی برای زایمان، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاونت بهداشت، دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس اداره سلامت مادران
۱۰. هورمون‌شناسی زنان و نازایی اسپیروف. آخرین چاپ
۱۱. دیگر کتاب‌های بهداشت باروری و مادر و کودک و منابع معتبر به روز

امکانات آموزشی

- وایت بورد و ماژیک
- ویدیو پروژکتور
- رایانه
- فایل‌های متنی پاورپوینت و پی دی اف
- نرم‌افزار پخش ویدیوی فیلم‌های آموزشی/انیمیشن
- کتاب Text
- بسته‌های خدمتی و راهنماهای جامع مراقبت‌های ادغام یافته وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

نمونه ارزشیابی فراگیر

تاریخ	نمره (درصد)	روش ارزشیابی
در طول دوره	۲ (۱۰)	حضور منظم و به موقع در برنامه‌های کلاسی
در طول دوره	۳ (۱۵)	ارایه به موقع تکالیف محوله، مشارکت فعال کلاسی و گروهی و پاسخ به پرسش‌های کلاسی به همراه مطالعه قبلی و ارایه محتوای آموزشی برای سایر دانشجویان/ارزشیابی تکوینی
در طول دوره	۲ (۱۰)	شرکت در کوئیز/ارزشیابی تکوینی
پایان دوره	۱۳ (۶۵)	آزمون پایان ترم/ارزشیابی تراکمی (پایانی) - آزمون کتبی چندگزینه‌ای، صحیح-غلط، تشریحی کوتاه پاسخ، جورکردنی
۲۰ (۱۰۰)		جمع کل

مقررات و انتظارات از فراگیران شرکت‌کنندگان

هرفراگیر شرکت‌کننده طی دوره ملزم به رعایت مقررات آموزشی به شرح زیر است:

- رعایت حسن اخلاق و شئون اسلامی؛
- اخذ موضوعات درسی و محتوای تدریس؛
- حضور منظم و به موقع و مشارکت گروهی فعال در بحث و فعالیت‌های کلاسی؛
- مطالعه محتوای آموزشی؛
- ارایه به موقع تکالیف و کار گروهی محول شده در تاریخ تعیین شده؛
- مشارکت در کوئیز در طی دوره و آزمون پایان ترم؛
- غیبت مجاز تا سقف یک چهارم کلاس‌ها با اطلاع قبلی و ارایه مستندات به استاد مربوط.